

PEDRO BERETERRAKOARI.

«Pedro Bereterrakoa, gizon illezkorra.»

COMPOSICION PREMIADA CON UNA PLUMA DE ORO EN EL CERTÁMEN
CIENTÍFICO, ARTÍSTICO Y LITERARIO DE PAMPLONA.

¿Non arkituko det bear dedan
Goitandiera¹ sutiya?
¿Non Omeroren berdingabeko
Tronpeta guztiz zoliya?
¿Non gogargizko² hunbada³ por-
Lilluragarri biziya, (titz)
Kantatutzeko Bereterrako
Pedroren ausartz⁴ aundiya?

¡Musa garbiyak! atozte, nigan
Irudikiña⁵ sutzera;
Nigan atozte, zentzuan argi
Dizdizariya sartzera,
Nigan atozte, Pedro Naparra
Chit toki goiyan jartzera;
Nigan atozte, doaindigozko⁶
Soñu gozoak jotzera.

Nigan atozte, zabal dezagun
Pedron izena munduan;
Nigan atozte, piztu dezagun
Euskal-gizonen goguan
Aren oroitz, surik beragaz
Erro⁷ biziya barruan,
Egin ditzaten azaiñ aundi yak
Ark oi zituen moduan.

Nigan atozte, poztu dezagun
Pedro jayo zan erriya,
Poztu dezagun kantu gureaz
Erronkal-ibar guztiya;
Nigan atozte, jantzi dezagun
Erramuz Ezka garbiya,
Bere kolkoan antzestu⁸ dedin
Pedroren omen argiya.

¡O Pedro, Pedro, miragarriya!
¡Gudari⁹ pizkor bikaiña!
¿Nola kantatu nezake Pisan
Egin zenduan azaiña?...
Orretarako bear litzake
Pindarok zuan doaiña;
Orretarako, premizkoa da
Lira bat urrez egiña.

Esan bezate Florenziarrak,
Esan bezate portitzki,
Pisako gudan¹⁰ zér garaipen zor
Izan zioten Pedrori;
Zer garaipen zor, Bereterraren
Ausartza guziz goyari,
Umant ark bere barruan zuan
Berdingabeko garrari.

(1) Sublimidad.—(2) Inspiracion.—(3) Ráfaga.—(4) Valor.—(5) Imaginacion
—(6) Alabanza.—(7) Denuedo.—(8) Pintar.—(9) Guerrero.—(10) Guerra.

¿Eta nik nola kantatuko det
Napoles-eko jazarra?...¹
¿Nola nik esan zeñ aundiya zan
Bereterraren indarra?...
Suturik bere biyotz-barruan
Ausardiyaren² chingarra,
Zabaltzen zuen areriyoen³
Martiztiyetan⁴ ikara.

Bañan jô Pedro! zergatik zera
Napolesetik aldentzen?
¿Zergatik dezu mairu-lurrera
Zure joaira zuzentzen?
¿Ez al-dakizu zeñ asko diran
Ayen artean gelditzen?
¿Au jakiñikan, zure biyotza
Bildurrak ez du mugitzen?

Baña ¿zer diot?...¿nolá bildurtu
Naparroako semea,
Baldin beraren biyotza bada
Murkaitzak⁵ beziñ tinkea?⁶
¿Baldin badago dierriyaren⁷
Maitetasunez betea?
¿Baldin ark opa duana bada
Españatarrak goitzea?

Arin, chit arin, urreratzen da
Mairuak dauden lurrera;
Pizkor dijoa, itsasoz arontz
Aitz-ugarte bat artzera;
Garturik bere gudari danak,
Esanaz: ¡goazen aurrera!
Pedrok uzten du gure mendean
Eziñ artu zan Gomera.

Gomeratikan Mazalkibirra
Joaten da Pedro pizkorrik,
Zergatik daukan biyotz sendoa
Garaitza-nayez beterik.
Mazalkibirren, areriyok
Azpiraturik utzirik,
Españiyaren izen ederra
Jartzen du danen gañetik.

Oranen ere bere kemena⁸
Gelditutzen da goitua;
Ikaratzen du, purrukatzen du,
Menderatzen du mairua;
Lurreraturik, inguratutzen
Duen arrizko murrua,
¡Begira! Pedro nola dagoan
Erri barrura sartua.

Po-bazterretan, Arnon ertzean,
Oro-bat Arjel-aldean,
Beti topatzen zaitugu Pedro
Martiztiyaren aurrean;
Beti zabiltza jazarran, gogor,
Etsayagandik urrean;
Beti, lenengo doazen gizon
Bulardetsuen⁹ artean.

Nola leoiyen marrunaz, auntzak
Ikaraz diran betetzen,
Nola choriyak, arranoaren
Orroaz diran bildurtzen,
Eta turmoiyeen dunbotsarékin¹⁰
Ardiyak diran izutzen,
Etsaiyak, irrintz zureaz, ala
Ziran laborriz gelditzen.

(1) Combate.—(2) Arroyo.—(3) Enemigo.—(4) Ejército.—(5) Risco.—(6) Firme.—(7) Pátria. —(8) Animo.—(9) Valiente.—(10) Estruendo,

¡O Bereterra! baña ¿zergatik
 Arkitzen zera loturik?
 ¿Zer egin dezu? ¿Zergatik zaude
 Presondegiyan sarturik?...
 ¿Gizon aundiyak iduki bear
 Dira lokarriz beterik?...
 ¿Oyen biziyak bukatu bear
 Du katetzarrez josirik?...

Egiyaz ala gertatutzen da
 Negarren ibar onetan;
 Beti gizonak arkitzen dira
 Nozitzen;¹ beti neketan;
 Patu gaiztoa² bakarrik ez da.
 Topatzen soko tristeetan,
 Baizik oraindik chit gogorrago
 Sartzen da leku goyetan.

Zuaitz³ batetik aize bunbadak
 Ditu kendutzen ostoa;
 Ujolde bizi galmengarriyak⁴
 Soildutzen ditu soroak;
 Eguzkiyaren argi gozoa
 Ozten⁵ digute lañoak;
 Ala, gugandik atsegin danak
 Daramatz patu gaiztoa.

Ala daramatz; eta naigabez
 Lagatzen gaitu beterik
 Ez dala gugan antsiyak eta
 Neke samiñak besterik;
 Ala da beti; bestela ¿non da
 Topatzen poza bakarrik?
 ¿Non arkitzen da, miñikan gabe
 Gizadiyagaz nausirik?

Baña neguak ondoren dakartz
 Udaberriko loreak,
 Goibel-atzetik eguzkiyaren
 Errañuaren urreak;
 Euri tristeak utzitzen ditu
 Lurrak alortaz⁶ beteak
 Eta poza ta gozotasuna
 Dakartz jarrayan nekeak.

Orregatikan agertzen zera
 Gaur leku goira jaikiya,
 Pozez, omenez estalirikan
 Zu jayo ziñan erriya.
 ¡Naparrak! jaso zazute, bada,
 Zuen erritar argiya,
 Jarririk bere kopetan «GIZON
 ILLEZKORRAREN» koroia.

KARMELO

ECHEGARAY-KOAK.

(1). Padecer.—(2) Desgracia.—(3). Arbol.—(4) Devastador.—(5) De oztu, robar.—(6) Fruto.